TIESAS SPRIEDUMS (desmitā palāta)

2016. gada 20. jūlijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Sociālā politika — Direktīva 2003/88/EK — 7. pants — Tiesības uz ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu — Pensionēšanās pēc attiecīgās personas lūguma — Darba ņēmējs, kas nav izmantojis savas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pirms darba attiecību beigām — Valsts tiesiskais regulējums, kurā ir izslēgta finansiāla atlīdzība par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu — Slimības atvaļinājums — Ierēdņi

Lieta C-341/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa, Austrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 22. jūnijā un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 8. jūlijā, tiesvedībā

Hans Maschek

pret

Magistratsdirektion der Stadt Wien – Personalstelle Wiener Stadtwerke .

TIESA (desmitā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs F. Biltšens [*F. Biltgen*] (referents), tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un E. Levits,

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokātes uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Austrijas valdības vārdā – *G. Eberhard*, pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā – *M. Kellerbauer* un *M. van Beek*, pārstāvji,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – vācu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīvas 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV 2003, L 299, 9. lpp.) 7. panta interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Hans Maschek* un *Magistratsdirektion der Stadt Wien – Personalstelle Wiener Stadtwerke* (Vīnes pilsētas Pašvaldības iestāžu administrācija – Tehnisko pakalpojumu dienesta Personālvadības departaments, Austrija), viņa darba devēju, attiecībā uz finansiālu atlīdzību par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko attiecīgā persona nav izmantojusi pirms darba attiecību beigām.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

Direktīva 2003/88

3 Direktīvas 2003/88 7. pants "Gadskārtējais atvaļinājums" ir formulēts šādi:

"1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka katram darba ņēmējam ir tiesības uz apmaksātu ikgadēju, vismaz četras nedēļas ilgu, atvaļinājumu saskaņā ar nosacījumiem par tiesībām uz šāda atvaļinājuma piešķiršanu, ko nosaka valsts tiesību akti un/vai prakse.

2. Obligāto apmaksāto ikgadējā atvaļinājuma laikposmu nevar aizstāt ar finansiālu atlīdzību, izņemot gadījumus, kad pārtrauc darba attiecības."

Austrijas tiesības

4 Direktīva 2003/88 Austrijas tiesībās konkrēti attiecībā uz Vīnes pilsētas ierēdņiem ir transponēta ar *Gesetz über das Besoldungsrecht der Beamten der Bundeshauptstadt Wien – Besoldungsordnung 1994* (Likums par federācijas galvaspilsētas Vīnes ierēdņu atalgojuma tiesībām, 1994. gada Ierēdņu atalgojuma noteikumi), kas grozīts 2014. gadā (turpmāk tekstā – "*BO*"), 41.a pantā:

"(1) Ierēdnim, kad viņš izbeidz dienestu vai kad viņa darba attiecības tiek izbeigtas, ir tiesības uz atlīdzību par to viņa ikgadējā atvaļinājuma daļu, kuru viņš vēl nav izmantojis ([finansiāla] atlīdzība [par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu]), ja vien viņš uzreiz neturpina darbu citā Vīnes pilsētas dienestā. Viņam ir tiesības uz šo atlīdzību tikai tad, ja viņš pats nav atbildīgs par ikgadējā atvaļinājuma neizmantošanu.

(2) Ierēdnis ir atbildīgs par savu tiesību uz ikgadējo atvaļinājumu neizmantošanu it īpaši tad, ja viņš dienestu atstāj tāpēc, ka:

1. viņš ir ticis atlaists [..], ciktāl viņš ir vainojams atlaišanā;

2. darba attiecības ir izbeigtas saskaņā ar [*Gesetz über das Dienstrecht der Beamten der Bundeshauptstadt Wien – Dienstordnung 1994*] (Likums par federācijas galvaspilsētas Vīnes civildienesta noteikumiem – 1994. gada Civildienesta noteikumi; turpmāk tekstā – "*DO*") 33. panta 1. punktu [neattaisnota prombūtne], 73. pantu [atbrīvošana no amata pēc paša vēlēšanās] vai 74. pantu [atbrīvošana no amata pēc iestādes iniciatīvas] vai

3. notiek pensionēšanās uz personas lūguma pamata saskaņā ar [*DO*] 68.b panta 1. punkta 1) apakšpunktu vai 68.c panta 1. punktu, vai 115.i pantu.

(3) [Finansiālā] atlīdzība [par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu] tiek aprēķināta atsevišķi par katru kalendāro gadu, kurā tiesības uz ikgadējo atvaļinājumu nav tikušas pilnībā izmantotas un nav zudušas.

(4) Ierēdnim ir tiesības uz [finansiālu] atlīdzību [par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu] attiecībā uz to atlīdzināmā atvaļinājuma daļu, kura atliek pēc attiecīgajā kalendārajā gadā faktiski izmantotā atvaļinājuma atskaitīšanas.

[..]"

5 *DO* 68.c panta 1. punktā ir noteikts, ka ierēdnis, kas sasniedz 60 gadu vecumu, pēc sava lūguma var pensionēties, ja viņa pensionēšanās ir saderīga ar dienesta interesēm.

6 Atbilstoši *DO* 68.b panta 1. punktam ierēdnim, pamatojoties uz viņa lūgumu, ir jāļauj pensionēties, ja

"1. viņa darba stāžs ir 540 attiecināmi mēneši [..];

2. ierēdnis nevar veikt darba pienākumus darbnespējas dēļ *DO* 68.a panta 2. punkta izpratnē. [..]"

7 *DO* 115.i panta 1. punktā ir paredzēts, ka ierēdnim, kurš to ir lūdzis, ir jāļauj pensionēties, ja viņš ir 720–776 mēnešus vecs un ja pirms pensionēšanās viņa nostrādātais darba stāžs, kas ņemams vērā, aprēķinot vecuma pensiju, ir pietiekams.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

8 *H. Maschek*, kurš ir dzimis 1949. gada 17. janvārī, bija Vīnes pilsētas ierēdnis kopš 1978. gada 3. janvāra.

9 No 2010. gada 15. novembra līdz 2012. gada 30. jūnijam, proti, viņa pensionēšanās datumam, viņš neieradās savā darba vietā.

10 Iesniedzējiesa norāda, ka no *H. Maschek* administratīvās lietas izriet, ka viņa darba devējs savos reģistros kā prombūtni slimības dēļ ir kvalificējis tikai laikposmu no 2010. gada 15. novembra līdz 31. decembrim.

11 *H. Maschek* darba devējs neesot iebildis pret pārējo viņa prombūtni laikposmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 30. jūnijam, jo ar viņu bija noslēgti divi nolīgumi, kuri attiecās uz šo prombūtni un tās sekām.

12 Pirmais nolīgums, kas noslēgts 2010. gada 20. oktobrī, ir formulēts šādi:

"1. Vispārīgi jautājumi Esošās situācijas dēļ Vīnes pilsēta nekādā gadījumā nevar turpināt nodarbināt *H. Maschek* nodaļas vadītāja amatā pēc turpmāk minētā laikposma. Ņemot vērā, ka *H. Maschek* pensionēšanās ir paredzēta 2011. gada 1. oktobrī, Vīnes pilsēta ar viņu ir vienojusies par turpmāko:

2. Lūgums par pensionēšanos no 2011. gada 1. oktobra *H. Maschek* līdz gada beigām iesniedz rakstveida lūgumu par pensionēšanos no 2011. gada 1. oktobra.

3. Nodaļas vadītāja amats Lai nodrošinātu raitu pāreju, *H. Maschek* saglabā nodaļas vadītāja amatu līdz 2010. gada 31. decembrim. Līdz šim datumam viņš izmantos 5–6 nedēļas no sava ikgadējā atvaļinājuma. Atvaļinājums tiks iedalīts līdz oktobra beigām, vienojoties ar *Wiener Linien*. *H. Maschek* 2011. gada 1. janvārī tiks atbrīvots no nodaļas vadītāja amata.

4. Atteikšanās no darba veikšanas No 2011. gada 1. janvāra *Magistratsdirektion-Personalstelle Wiener Stadtwerke* atsakās no *H. Maschek* darba, saglabājot viņam darba algu."

13 Otrais nolīgums, kas tika noslēgts 2011. gada 21. jūlijā un aizstāj pirmo nolīgumu, ir formulēts šādi:

"1.

Vispārīgi jautājumi Šā nolīguma puses vienojas, ka *H. Maschek* darbs nodaļas vadītāja amatā vairs nevar tikt izmantots pēc turpmāk noteiktā laikposma. Ņemot vērā, ka *H. Maschenk* pensionēšanās ir paredzēta 2012. gada 1. jūlijā, Vīnes pilsēta ir ar viņu vienojusies par sekojošo:

2. Lūgums par pensionēšanos no 2012. gada 1. jūlija *H. Maschenk* līdz gada beigām iesniedz rakstveida lūgumu par pensionēšanos no 2012. gada 1. jūlija. Lēmums par pensionēšanos *H. Maschek* tiks izsniegts personīgi [..]. *H. Maschek* rakstveidā apņemas šo lēmumu nepārsūdzēt.

3. Nodaļas vadītāja amats *H. Maschek* ieņēma nodaļas vadītāja amatu līdz 2010. gada 31. decembrim. Viņš ir ticis atbrīvots no šā amata ar 2011. gada 1. janvāri.

4. Atteikšanās no darba veikšanas No 2011. gada 1. janvāra *Magistratsdirektion-Personalstelle Wiener Stadtwerke*, vienojoties ar *Wiener Linien GmbH & Co KG*, atsakās no *H. Maschek* darba, saglabājot viņam atalgojumu [..]. [..]

7. Atliekošs nosacījums Šis nolīgums ir noslēgts ar atliekošu nosacījumu, ka 2011. gada 21. jūlija paziņojums par atteikšanos ir tiesiski stājies spēkā un *H. Maschek* ir sniedzis šā nolīguma 2. pantā paredzēto juridiski saistošo paziņojumu par atteikšanos no jebkādas pārsūdzības."

14 Vienlaikus ar otrā nolīguma noslēgšanu *H. Maschek* iesniedza arī lūgumu par pensionēšanos. Tā rezultātā viņa darba devējs 2011. gada 21. jūlijā pieņēma lēmumu, ar kuru *H. Maschek* pensionējās no 2012. gada 1. jūlija, pamatojoties uz *DO* 115.i panta 1. punktu. Savukārt *H. Maschek* apņēmās šo lēmumu nekādi nepārsūdzēt.

15 Atbilstoši iesniedzējtiesas sniegtajai informācijai ir konstatēts, ka, pirmkārt, laikposmā no 2010. gada 15. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim *H. Maschek* prombūtne bija attaisnota slimības atvaļinājuma dēļ un, otrkārt, ka no 2011. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 30. jūnijam vai līdz viņa darba attiecību beigām saistībā ar pensionēšanos *H. Maschek* uz dienesta rīkojuma pamata, kas izriet no otrā nolīguma, nebija jāierodas darba vietā.

16 *H. Maschek* tomēr apgalvo, ka viņš saslima neilgi pirms 2012. gada 30. jūnija. Viņš uzskata, ka līdz ar to viņam ir tiesības uz finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo atvaļinājumu, un šajā saistībā ir iesniedzis pieteikumu savam darba devējam.

17 Viņa darba devējs ar 2014. gada 1. jūlija lēmumu ir noraidījis *H. Maschek* pieteikumu, pamatojoties uz *BO* 41.a panta 2. punkta trešo daļu.

18 *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīva tiesa), kurā *H. Maschek* bija pārsūdzējis šo lēmumu, pirmām kārtām pauž šaubas par *BO* 41.a panta 2. punkta saderīgumu ar Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktu.

19 Proti, *BO* 41.a panta 2. punktā ierēdnim, kurš "ir atbildīgs par savu tiesību uz ikgadējo atvaļinājumu neizmantošanu", esot atņemtas tiesības saņemt finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo atvaļinājumu, it īpaši, ja viņš pensionējas uz *DO* 115.i panta 1. punkta pamata, kā tas ir noticis pamatlietā.

20 Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā tādu situāciju kā pamatlietā, *BO* 41.a panta 2. punkts var būt pretrunā Tiesas judikatūrai par Direktīvas 2003/88 7. pantu, ciktāl ierēdnim, kurš ir pensionējies pēc sava lūguma, tiek atņemtas tiesības uz finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pat tad, ja neilgi pirms došanās pensijā minētais ierēdnis bija slims un šajā saistībā ir iesniedzis darbnespējas lapu.

21 Otrām kārtām iesniedzējtiesa šaubās par nosacījumiem, no kuru izpildīšanas ir atkarīga finansiālās atlīdzības par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu piešķiršana tādam darba ņēmējam, kurš, kā tas ir pamatlietā, slimības dēļ neesot varējis izmantot savas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pirms darba attiecību beigām. Tā it īpaši uzskata, ka šīs atlīdzības piešķiršanai būtu jābūt atkarīgai no tā, ka darba ņēmējs atbilstošā laikposmā ir informējis darba dēvēju par savu slimību un ir iesniedzis to apliecinošu darbnespējas lapu.

22 Trešām kārtām iesniedzējtiesai ir radies jautājums, vai – ja Tiesa uzskatītu, ka *BO* 41.a panta 1. un 2. punkts ir pretrunā Savienības tiesībām, – valsts tiesību aktos, piemērojot Direktīvas 2003/88 7. pantu, par labu darba ņēmējiem, kam saskaņā ar šo tiesību normu prettiesiski ir atņemta iespēja saņemt atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ir jāparedz šo tiesību īstenošanas kārtība, kura ir labvēlīgāka nekā minētajā direktīvā paredzētā kārtība, it īpaši attiecībā uz tās atlīdzības summu, kas ir piešķirama šiem darba ņēmējiem.

23 Šādos apstākļos *Verwaltungsgericht Wien* (Vīnes Administratīvā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai ar Direktīvas 2003/88/EK 7. pantu ir saderīga tāda valsts tiesību norma kā [*BO*] 41.a panta 2. punkts, saskaņā ar kuru darba ņēmējam, kas uz sava lūguma pamata no noteikta brīža izbeidz darba attiecības, principā nav tiesību uz [finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu] šīs direktīvas 7. panta izpratnē?

Ja atbilde ir noliedzoša, vai [ar Direktīvas 2003/88 7. pantu ir saderīga] tāda valsts tiesību norma, kurā paredzēts, ka katram darba ņēmējam, kas pēc sava lūguma izbeidz darba attiecības, ir jādara viss, lai līdz darba attiecību izbeigšanās brīdim izmantotu visu uzkrāto atvaļinājumu, un ka gadījumos, kad darba attiecības tiek izbeigtas pēc darba ņēmēja lūguma, tiesības uz [finansiālu atlīdzību par

neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu] rodas tikai tad, ja darba ņēmējs, arī pieprasot ikgadējo atvaļinājumu no dienas, kurā tas lūdz darba attiecību izbeigšanu, nebūtu spējīgs izmantot atvaļinājumu apmērā, kas ir pieprasītās atlīdzības par neizmantoto atvaļinājumu pamatā?

2) Vai ir jāpieņem, ka tiesības uz atlīdzību par neizmantoto atvaļinājumu pastāv tikai tad, ja darba ņēmējs, kurš darbnespējas rezultātā nebija spējīgs izmantot savas tiesības uz atvaļinājumu tieši pirms nodarbinātības attiecību izbeigšanas[, pirmkārt,] savam darba devējam bez liekas kavēšanās (un tādējādi principā pirms brīža, kad tiek izbeigtas darba attiecības) ir paziņojis par savu darbnespēju (piemēram, slimības dēļ) un[, otrkārt,] savu darbnespēju (piemēram, slimības dēļ) bez liekas kavēšanās (un tādējādi principā pirms brīža, kad tiek izbeigtas darba attiecības) ir apliecinājis (piemēram, ar ārsta izsniegtu darbnespējas lapu)?

Ja atbilde ir noliedzoša, vai ar Direktīvas 2003/88 7. pantu ir saderīga tāda valsts tiesību norma, kurā paredzēts, ka tiesības uz [finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu] pastāv tikai tad, ja darba ņēmējs, kurš darbnespējas rezultātā nebija spējīgs izmantot savas tiesības uz atvaļinājumu tieši pirms darba attiecību izbeigšanas[, pirmkārt,] savam darba devējam bez liekas kavēšanās (un tādējādi principā pirms brīža, kad tiek izbeigtas darba attiecības) ir paziņojis par savu darbnespēju (piemēram, slimības dēļ) un[, otrkārt,] savu darbnespēju (piemēram, slimības dēļ) bez liekas kavēšanās (un tādējādi principā pirms brīža, kad tiek izbeigtas darba attiecības) ir apliecinājis (piemēram, ar ārsta izsniegtu darbnespējas lapu)?

3) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas judikatūru (skat. spriedumus, 2004. gada 18. marts, *Merino Gomez*, C-342/01, EU:C:2004:160, 31. punkts; 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 47.–50. punkts; 2012. gada 3. maijs, kā arī *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 37. punkts) dalībvalstis likumos var darba ņēmējam piešķirt tādas tiesības uz atvaļinājumu vai tiesības uz atlīdzību par neizmantoto atvaļinājumu, kuras pārsniedz Direktīvas 2003/88 7. pantā garantētās minimālās tiesības. Tāpat ar Direktīvas 2003/88 7. pantu piešķirtās tiesības ir tieši piemērojamas (skat. spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 34.–36. punkts un 2014. gada 12. jūnijs, *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 28. punkts).

Vai, ņemot vērā šo Direktīvas 2003/88 7. panta interpretāciju, situācija, kurā valsts likumdevējs noteiktam personu lokam paredz tiesības uz [finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu], kas būtiski pārsniedz šajā direktīvas normā paredzēto, nozīmē, ka Direktīvas 2003/88 7. panta tiešās piemērojamības rezultātā arī tām personām, kurām pretrunā [šai] direktīvai ar valsts likumu ir atņemtas tiesības uz [finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu], ir piešķiramas tiesības uz atlīdzību par neizmantoto atvaļinājumu apmērā, kas būtiski pārsniedz [minētajā] direktīvas normā paredzēto un kas saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu pienākas tikai personām, kurām ir piemērojams attiecīgais noteikums?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

24 Ar trim jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem finansiāla atlīdzība par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu tiek liegta darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušas, pamatojoties uz viņa lūgumu par pensionēšanos, un kurš nav varējis izmantot savas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pirms šo darba attiecību beigām. Ja atbilde būtu apstiprinoša, iesniedzējtiesa jautā, vai valsts tiesību aktos, piemērojot Direktīvas 2003/88 7. pantu, par labu darba ņēmējam, kam saskaņā ar šo tiesību normu nav tiesību saņemt atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ir jāparedz šo tiesību īstenošanas kārtība, kura ir labvēlīgāka nekā Direktīvā 2003/88 paredzētā, it īpaši attiecībā uz tās atlīdzības summu, kas viņam ir piešķirama.

25 Lai iesniedzējtiesai sniegtu noderīgu atbildi, pirmām kārtām ir svarīgi atgādināt, kā tas izriet no Direktīvas 2003/88 7. panta 1. punkta – normas, no kuras šajā direktīvā nav atļauts izdarīt atkāpes, – ka katram darba ņēmējam ir tiesības uz apmaksātu ikgadēju, vismaz četras nedēļas ilgu atvaļinājumu. Tādējādi šīs tiesības uz apmaksātu ikgadēju atvaļinājumu, kuras saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru ir uzskatāmas par īpaši svarīgu Savienības sociālo tiesību principu, ir piešķirtas katram darba ņēmējam neatkarīgi no viņa veselības stāvokļa (spriedumi, 2009. gada 20. janvāris, *Schultz-Hoff* u.c., C-350/06 un C-520/06, EU:C:2009:18, 54. punkts, kā arī 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 28. punkts).

26 Kad darba attiecības ir izbeigušās un kad ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu faktiski vairs nav iespējams izmantot, Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktā ir paredzēts, ka darba ņēmējam ir tiesības uz finansiālu atlīdzību, lai šīs neiespējamības rezultātā netiktu izslēgta jebkāda, pat finansiāla veida šo darba ņēmēja tiesību izmantošana (skat. spriedumus, 2009. gada 20. janvāris, *Schultz-Hoff* u.c., C-350/06 un C-520/06, EU:C:2009:18, 56. punkts; 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 29. punkts, kā arī 2014. gada 12. jūnijs, *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 17. punkts).

27 Tāpat ir jānorāda, ka Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktā, kā to ir interpretējusi Tiesa, nav paredzēts neviens cits nosacījums par tiesību uz finansiālu atlīdzību izmantošanu, kā tikai nosacījums par, pirmkārt, darba attiecību izbeigšanos un, otrkārt, to, ka darba ņēmējs nav izmantojis visu ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, uz kuru viņam bija tiesības šo attiecību izbeigšanās brīdī (spriedums, 2014. gada 12. jūnijs, *Bollacke*, C-118/13, EU:C:2014:1755, 23. punkts).

28 Līdz ar to atbilstoši Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktam darba ņēmējam, kurš nav varējis izmantot visas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu pirms darba attiecību beigām, ir tiesības saņemt finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šajā ziņā iemesliem, kuru dēļ darba attiecības ir beigušās, nav nozīmes.

29 Tādējādi apstāklis, ka darba ņēmējs pēc savas iniciatīvas ir izbeidzis darba attiecības, nekādi neietekmē viņa tiesības attiecīgā gadījumā saņemt finansiālu atlīdzību par neizmantotajām tiesībām uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko viņš nav varējis izmantot pirms darba attiecību beigām.

30 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jākonstatē, ka Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem finansiāla atlīdzība par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu tiek liegta tādam darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās, pamatojoties uz viņa lūgumu par pensionēšanos, un kurš nav varējis izmantot savas tiesības pirms šo darba attiecību beigām.

31 Otrām kārtām, runājot par tādu situāciju kā pamatlietā aplūkotā, ir jāatgādina, ka Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tam neatbilst tādas valsts tiesību normas vai prakse, saskaņā ar kurām, beidzoties darba attiecībām, finansiālu atlīdzību par neizmantotu ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu neizmaksā, ja darba ņēmējs visu vai daļu atsauces laikposma un/vai pārcelšanas perioda ir atradies slimības atvaļinājumā, kura dēļ viņš tiesības uz ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu nav varējis izmantot (spriedumi, 2009. gada 20. janvāris, *Schultz-Hoff* u.c., C-350/06 un C-520/06, EU:C:2009:18, 62. punkts, kā arī 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 30. punkts).

32 Rezultātā Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka darba ņēmējam ir tiesības brīdī, kad viņš aiziet pensijā, saņemt finansiālu atlīdzību par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko viņš nav izmantojis tāpēc, ka viņš neveica savu darbu slimības dēļ (šajā ziņā skat. spriedumu, 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 32. punkts).

33 Līdz ar to, runājot par laikposmu no 2010. gada 15. novembra līdz 31. decembrim, attiecībā uz kuru tika konstatēts, ka *H. Maschek* bija slimības atvaļinājumā un ka viņš šā iemesla dēļ šajā laikposmā nebija varējis izmantot savas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko viņš bija ieguvis, viņam atbilstoši Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktam ir tiesības uz finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

34 Turklāt ir jāatgādina, ka atbilstoši pastāvīgajai judikatūrai Direktīvas 2003/88 7. pantā paredzētajām tiesībām uz ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu ir divējāds mērķis, proti, pirmkārt, ļaut darba ņēmējam atpūsties, nevis veikt viņa darba līgumā paredzētos uzdevumus un, otrkārt, izmantot laiku relaksācijai un brīvā laika nodarbēm (spriedumi, 2009. gada 20. janvāris, *Schultz-Hoff* u.c., C-350/06 un C-520/06, EU:C:2009:18, 25. punkts, kā arī 2011. gada 22. novembris, *KHS*, C-214/10, EU:C:2011:761, 31. punkts).

35 Šajos apstākļos, lai nodrošinātu šo tiesību uz ikgadēju atvaļinājumu lietderīgo iedarbību, ir jākonstatē, ka darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās un kuram atbilstoši ar darba devēju noslēgtam nolīgumam, turpinot saņemt darba algu, ir pienākums neierasties savā darba vietā noteiktā laikposmā pirms došanās pensijā, nav tiesību uz finansiālu atlīdzību par šajā laikposmā neizmantotajām tiesībām uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, izņemot, ja viņš nav varējis izmantot šīs tiesības slimības dēļ.

36 Tādējādi iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai atbilstoši otrajam nolīgumam, kas 2011. gada 21. jūlijā ir noslēgts starp *H. Maschek* un viņa darba dēvēju un kas ir aprakstīts šā sprieduma 13. punktā, *H. Maschek* faktiski bija pienākums neierasties savā darba vietā laikposmā no 2011. gada 1. janvāra līdz 2012. gada 30. jūnijam, turpinot saņemt savu darba algu. Ja tas tā ir, *H. Maschek* nav tiesību uz finansiālu atlīdzību par neizmantotajām tiesībām uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, kuras viņš nav izmantojis šajā laikposmā.

37 Savukārt, ja šajā pašā laikposmā *H. Maschek* nav varējis izmantot savas tiesības uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu slimības dēļ – par ko ir jāpārliecinās iesniedzējtiesai – viņam atbilstoši Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punktam ir tiesības uz finansiālu atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu.

38 Trešām kārtām, runājot par jautājumu, vai, valsts tiesību aktos, piemērojot Direktīvas 2003/88 7. pantu, par labu darba ņēmējam, kam saskaņā ar šo tiesību normu nav tiesību saņemt atlīdzību par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ir jāparedz šo tiesību īstenošanas kārtība, kura ir labvēlīgāka nekā Direktīvā 2003/88 paredzētā, it īpaši attiecībā uz tās atlīdzības summu, kas viņam ir piešķirama, ir jāatgādina, ka, lai gan Direktīvas 2003/88 mērķis ir noteikt minimālās drošības un veselības prasības darba laika organizēšanai, kuras ir jāievēro dalībvalstīm, tām atbilstoši šīs direktīvas 15. pantam ir tiesības paredzēt darba ņēmējiem labvēlīgākas normas. Līdz ar to Direktīvai 2003/88 nav pretrunā valsts tiesību normas, kurās ir paredzētas tiesības uz ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu, kas pārsniedz šīs direktīvas 7. pantā garantētās četras nedēļas un kas tiek piešķirts saskaņā ar minētajās valsts tiesībās noteiktiem saņemšanas un piešķiršanas nosacījumiem (skat. it īpaši spriedumus, 2012. gada 24. janvāris, *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 47. punkts, kā arī 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 34. un 35. punkts).

39 Rezultātā, pirmkārt, dalībvalstu kompetencē ir lemt par to, vai tās piešķir darba ņēmējiem papildu ikgadējos apmaksātos atvaļinājumus, kas papildina Direktīvas 2003/88 7. pantā paredzēto vismaz četras nedēļas ilgo ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šajā gadījumā dalībvalstis var paredzēt, ka darba ņēmējam, kurš slimības dēļ pirms darba attiecību beigām nav varējis pilnībā izmantot savu papildu ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu, tiek piešķirtas tiesības uz finansiālu atlīdzību, kas atbilst šim papildu laikposmam. Otrkārt, dalībvalstīm ir jānosaka šīs piešķiršanas nosacījumi (skat. spriedumu, 2012. gada 3. maijs, *Neidel*, C-337/10, EU:C:2012:263, 36. punkts).

40 Ņemot vērā visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, uz iesniedzējtiesas uzdotajiem jautājumiem ir jāatbild, ka Direktīvas 2003/88 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem finansiāla atlīdzība par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu tiek liegta tādam darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās, pamatojoties uz viņa lūgumu par pensionēšanos, un kurš nav varējis izmantot savas tiesības pirms šo darba attiecību beigām;

— darba ņēmējam ir tiesības brīdī, kad viņš aiziet pensijā, saņemt finansiālu atlīdzību par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko viņš nav izmantojis tāpēc, ka viņš neveica savu darbu slimības dēļ;

— darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās un kuram atbilstoši ar darba devēju noslēgtam nolīgumam, turpinot saņemt darba algu, ir pienākums neierasties savā darba vietā noteiktā laikposmā pirms došanās pensijā, nav tiesību uz finansiālu atlīdzību par šajā laikposmā neizmantotajām tiesībām uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, izņemot, ja viņš nav varējis izmantot šīs tiesības slimības dēļ;

— pirmkārt, dalībvalstu kompetencē ir lemt par to, vai tās piešķir darba ņēmējiem papildu apmaksātos atvaļinājumus, kas papildina Direktīvas 2003/88 7. pantā paredzēto vismaz četras nedēļas ilgo ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šajā gadījumā dalībvalstis var paredzēt, ka darba ņēmējam, kurš slimības dēļ pirms darba attiecību beigām nav varējis pilnībā izmantot savu papildu ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, tiek piešķirtas tiesības uz finansiālu atlīdzību, kas atbilst šim papildu laikposmam. Otrkārt, dalībvalstīm ir jānosaka šīs piešķiršanas nosacījumi.

Par tiesāšanās izdevumiem

41 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (desmitā palāta) nospriež:

Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīvas 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem 7. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka:

— tam ir pretrunā tādi valsts tiesību akti kā pamatlietā aplūkotie, ar kuriem finansiāla atlīdzība par neizmantoto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu tiek liegta tādam darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās, pamatojoties uz viņa lūgumu par pensionēšanos, un kurš nav varējis izmantot savas tiesības pirms šo darba attiecību beigām;

— darba ņēmējam ir tiesības brīdī, kad viņš aiziet pensijā, saņemt finansiālu atlīdzību par ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, ko viņš nav izmantojis tāpēc, ka viņš neveica savu darbu slimības dēļ;

— darba ņēmējam, kura darba attiecības ir beigušās un kuram atbilstoši ar darba devēju noslēgtam nolīgumam, turpinot saņemt darba algu, ir pienākums neierasties savā darba vietā noteiktā laikposmā pirms došanās pensijā, nav tiesību uz finansiālu atlīdzību par šajā laikposmā neizmantotajām tiesībām uz ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, izņemot, ja viņš nav varējis izmantot šīs tiesības slimības dēļ;

— pirmkārt, dalībvalstu kompetencē ir lemt par to, vai tās piešķir darba ņēmējiem papildu apmaksātos atvaļinājumus, kas papildina Direktīvas 2003/88 7. pantā paredzēto vismaz četras nedēļas ilgo ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu. Šajā gadījumā dalībvalstis var paredzēt, ka

darba ņēmējam, kurš slimības dēļ pirms darba attiecību beigām nav varējis pilnībā izmantot savu papildu ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, tiek piešķirtas tiesības uz finansiālu atlīdzību, kas atbilst šim papildu laikposmam. Otrkārt, dalībvalstīm ir jānosaka šīs piešķiršanas nosacījumi.

[Paraksti]